

Haandværk, og at sikre Duelligheden den rette Løn i selve Arbejderforholdet, — ved Siden af den frie Afgang til at bane sig Vej til Selvstandighed og Velstand og den deraf betingede Anseelse i Samfundet, som Loven hjemler.

Medundertegnede Wulff maa vel erkjende Rigtigheden af hvad ovenfor er anført, men skønner dog ikke rettere, end at den i Udkastet fastsatte Overgangstid (til 1ste Januar 1862) er saa kort, at det maa findes stemmende med Billighed, at de mange af Loven berørte Interesser endnu i nogen Tid sikres mod en ubegrænset Concurrence, og skal derfor som det lempeligste Middel dertil foreslaae, at i de første 5 Aar efter 1ste Januar 1862 Ingen i Kjøbenhavn og Kjøbstæderne kan erholde Borgerskab paa Haandværk, uden at have beviist sin Duellighed deri enten ved at have aflagt den i § 27 ommeldte Prøve eller ved Attester, eitheller paa Handel, uden at have godtgjort i 3 Aar dermed at have været beskæftiget.

Udvalgets øvrige Medlemmer maae ansee de her foreslaaede Betingelser for værdiløse som Betyggelse for de Næringsdrivende selv, og maae navnlig finde det aldeles utilraadeligt at opretholde bestemte Læreaar, eller for Kjøbstædernes Vedkommende at opstille andre Fordringer, end for Landet.

Større Betydning, end Spørgsmaalet om tvungne Duellighedsprøver, har Ordningen af det hele. Mellemværende mellem Kjøbstad og Land. Til sammes rette Bedømmelse vil det imidlertid være nødvendigt at fastholde, at den gjældende Lovgivning ikke vedkjender sig den Grundsatning, at Kjøbstæderne skulde være eneberettigede til at forsyne Landboerne med Haandværksfrembringelser. Christian V. Lov aabnede tværtimod en fuldkommen Næringsfrihed paa Landet for de Haandværk, for hvilke Bønderne efter de daværende simple Forhold nærmest havde Behov, og efterhaanden, som Udviklingen steg, er den voxende Trang søgt tilfredsstillet ved en meget udstrakt Brug af en meget udstrakt Bevillingsmyndighed, saa at den virkelige Tilstand er den, at Landboerne i

Hovedsagen kun ere henviste til Kjøbstæderne med Hensyn til saadanne Frembringelser, som kun kunne produceres for en større Kreds, og som derfor selv under en aldeles uindskrænket Næringsfrihed ordentligvis kun ville findes i Kjøbstæderne, fordi de kun kunne trives i saadanne naturlige Midtpunkter for et større Op-land. Dette følger af de samme naturlige Love, som bevirke, at de kostbarere Gjenstande, for hvilke kun Faa have Brug, ikke ville blive forarbejdede i alle Kjøbstæder, om den positive Lovgivning end nok saa meget tilstøder dette, men kun i de større Byer, eller i Hovedstaden, eller endog kun i enkelte Centralpunkter for hele større Strøg af Lande, som efter Industriens hele Udvikling engang ere blevne til deres Op-land. Snarere er vel Handelen bleven betragtet som en Kjøbstaden forbeholdt Næring, og den vil til alle Tider og under alle Forhold vedblive at være det, fordi det ligger i Handelsens Natur, at den søger hen til de større Markeder, hvor Tilbud og Søgning kunne mødes, hvor der kan findes en passende Afsetning og tilfredsstillende Forsyning. Imidlertid er ogsaa her den Trang, som undtagelsesvis var tilstede, bleven afhjulpen ad Bevillingsveien, og Anordningen om Opkjøb af Landmandens Producter og Loven om Høkerhandel have saaledes banet Veien for en almindeligere Handelsfrihed paa Landet, at dennes Indførelse kun paa enkelte Punkter vil frembringe nogen mærkelig Forandring i de nuværende Forhold. Under disse Omstændigheder ligger det Spørgsmaal meget nær, om der virkelig er tilstrækkelig Grund til at beskytte Kjøbstæderne mod en Fare, som Erfaringen vil vise er lidet betydende, ved at indskrænke Haandværksdriften og næsten bantyske Handelsfriheden fra Kjøbstædernes Nærhed i en Omkreds af 1 til 1½ Mil, — en Undtagelse fra Udkastets Grundsatning om en almindelig Ligeberettigelse, som paa Grund af vore talrige Smaabyers nære Samliggen vil ramme en væsentlig Deel af Landbefolkningen, og som ikke fremtræder som en Overgangsbestemmelse for et begrænset Tidsrum. Men idet Udvalget maa fastholde den ovenfor udtalte Anskuelse, at den hele Lov kun kan betragtes